
Awans zawodowy

- od stażu do dyplomu

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
www.przyszlynauczyciel.wspt.pl

Komitet redakcyjny

mgr Barbara Kielar

mgr Krystyna Gandziarska

Opracowanie graficzne

mgr inż. Jolanta Szczepaniak

ISBN 978 – 83 – 931022 – 1 – 1

© Copyright by
Wyższa Szkoła Pedagogiczno – Techniczna w Koninie

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
www.przyszlynauczyciel.wspt.pl

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
1. AWANS ZAWODOWY W ŚWIETLE PRAWA OŚWIATOWEGO.....	5
1.1. Nauczyciel stażysta.....	5
1.2. Nauczyciel kontraktowy.....	8
1.3. Nauczyciel mianowany.....	10
1.4. Nauczyciel dyplomowany.....	13
1.5. Informacje dodatkowe.....	13
2. PREZENTACJA DOROBKU ZAWODOWEGO.....	17
2.1. Sztuka prezentacji.....	17
2.1.1. Jak przygotować się do prezentacji.....	18
2.1.2. Plan prezentacji	18
2.1.3. Wiarygodność i wyrazistość wypowiedzi.....	19
2.2. Wizualizacja prezentacji.....	19
2.2.1. Prezentacja multimedialna.....	20
2.2.2. Techniczna strona wystąpienia.....	20
2.3. Prezentacja dorobku zawodowego na nauczyciela mianowanego przed komisją egzaminacyjną.....	21
BIBLIOGRAFIA.....	23

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
www.przyszlynauczyciel.wspt.pl

WPROWADZENIE

*„Nauczyciel dla ucznia jest ... przede wszystkim tym, który wskazuje drogę.
Po to, aby te drogę wskazywać, sam musi ją odnaleźć w sobie”.*

Nauczyciel w obecnych czasach to człowiek wykształcony, cały czas udoskonalający swój warsztat pracy, rozumiejący, że efektywność działania jego placówki oświatowej w dużej mierze zależy od kompetencji i wykształconej kadry.

W systemie edukacji każdego roku są wprowadzane zmiany i udoskonalenia. Należą do nich: doskonalenie kwalifikacji i umiejętności opiekuńczych i dydaktyczno – wychowawczych, a także struktura organizacyjna szkolnictwa, programy nauczania, zarządzanie i nadzorowanie oświatą, sposób oceniania i egzaminowania uczniów, system awansowania nauczycieli.

Nauczyciel posiadający wysoki poziom kultury organizacyjnej lepiej organizuje pracę uczniów, a także sprawniej kieruje procesem ich uczenia się. Rozwój umiejętności nauczyciela pozwala mu: efektywniej dzielić się wiedzą i umiejętnościami; sprawniej organizować własny warsztat pracy; konstruować programy kształcenia; projektować środki dydaktyczne i przeprowadzać ewaluację procesu dydaktyczno-wychowawczego.

Jedną z możliwości doskonalenia zawodowego jest awans zawodowy nauczycieli. Aby móc cieszyć się kolejnym stopniem awansu zawodowego nauczyciel musi spełnić wiele warunków, m.in.: posiadać żądane kwalifikacje; odbyć staż, na koniec którego wymagana jest ocena pozytywna; zdobyć akceptację komisji kwalifikacyjnej lub też zdać egzamin w obecności komisji egzaminacyjnej. Awans zawodowy wyznacza więc pewne oczekiwania względem nauczycieli, którzy przechodzą fazy nabywania umiejętności od nowicjusza do pedagoga mistrza. Największą trudność nauczycielom stwarza przygotowanie prezentacji dorobku zawodowego, który stanowi: wybór i przygotowanie właściwej formy prezentacji; opracowanie zawartości prezentacji; wykazanie realizacji wymagań zawartych w rozporządzeniu w sprawie awansu. Nasz zeszyt metodyczny jest wsparciem dla nauczycieli zainteresowanych własnym rozwojem i uzyskaniem kolejnego stopnia awansu zawodowego; przygotowaniem odpowiedzi na pytania członków komisji egzaminacyjnej.

1. AWANS ZAWODOWY W ŚWIETLE PRAWA OŚWIATOWEGO.

Awans zawodowy nauczycieli stanowi bardzo ważny element kariery zawodowej pracowników oświaty i jednym z jego zadań jest motywowanie ich do permanentnego doskonalenia warsztatu pracy. Awans zawodowy nauczycieli regulują:

- Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674, z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego przez nauczycieli (Dz. U. Nr 260, poz. 2593 z późn. zm.).

Zgodnie z art. 9 ust. 1 KN (Karty Nauczyciela) stanowisko nauczyciela może zajmować osoba, która:

- 1) posiada wyższe wykształcenie z odpowiednim przygotowaniem pedagogicznym lub ukończyła zakład kształcenia nauczycieli i podejmuje pracę na stanowisku, do którego są to wystarczające kwalifikacje;
- 2) przestrzega podstawowych zasad moralnych;
- 3) spełnia warunki zdrowotne niezbędne do wykonywania zawodu.

Ustalono następujące stopnie awansu zawodowego nauczycieli:

- 1) nauczyciel stażysta;
- 2) nauczyciel kontraktowy;
- 3) nauczyciel mianowany;
- 4) nauczyciel dyplomowany.

1.1. Nauczyciel stażysta

Kariera zawodowa każdego nauczyciela rozpoczyna się od funkcji nauczyciela stażysty. Funkcję tę otrzymuje nauczyciel zatrudniony przez dyrektora szkoły z dniem nawiązania stosunku pracy. Jego staż trwa 9 miesięcy. Nauczyciel stażysta przedkłada dyrektorowi szkoły projekt planu rozwoju zawodowego w terminie 20 dni od dnia rozpoczęcia zajęć. Dyrektor szkoły zatwierdza projekt planu rozwoju zawodowego nauczyciela w terminie 30 dni od dnia

rozpoczęcia zajęć lub zwraca go nauczycielowi do poprawy ze wskazaniem, w formie pisemnej, zakresu niezbędnych zmian.

Dyrektor szkoły zapewnia nauczycielowi odbywającemu staż warunki do:

- 1) obserwacji zajęć dydaktycznych, wychowawczych oraz innych prowadzonych w szkole, w szczególności zajęć prowadzonych przez nauczyciela tego samego przedmiotu lub rodzaju zajęć w tej samej lub innej szkole;
- 2) udziału w formach kształcenia ustawicznego, jeżeli wynika to z zatwierdzonego planu rozwoju zawodowego i potrzeb szkoły;
- 3) korzystania z pomocy merytorycznej i metodycznej poradni psychologiczno-pedagogicznej lub innych placówek i instytucji oświatowych.

Dyrektor przydziela stażyście opiekuna (spośród nauczycieli mianowanych lub dyplomowanych), który pomaga mu w przygotowaniu i realizowaniu planu rozwoju zawodowego stażysty oraz opracowuje projekt oceny dorobku zawodowego nauczyciela za okres stażu. W terminie 30 dni od dnia zakończenia stażu nauczyciel składa dyrektorowi szkoły sprawozdanie z realizacji planu rozwoju zawodowego, a opiekun stażu przedstawia dyrektorowi szkoły projekt oceny dorobku zawodowego nauczyciela za okres stażu w terminie 14 dni od dnia zakończenia stażu przez nauczyciela. Ocenę dorobku zawodowego nauczyciela za okres stażu ustala, w terminie nie dłuższym niż 21 dni od dnia złożenia sprawozdania, z uwzględnieniem stopnia realizacji planu rozwoju zawodowego nauczyciela, dyrektor szkoły, po zapoznaniu się z projektem oceny opracowanym przez opiekuna stażu i po zasięgnięciu opinii rady rodziców.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach, w czasie trwania stażu dyrektor szkoły może pisemnie zobowiązać nauczyciela do zmiany planu rozwoju zawodowego lub zmienić nauczycielowi opiekuna stażu. W czasie trwania stażu nauczyciel może wprowadzać zmiany w planie rozwoju zawodowego za zgodą dyrektora szkoły.

Nauczyciel stażysta ubiegający się o awans na stopień nauczyciela kontraktowego w okresie odbywania stażu powinien w szczególności:

- 1) poznawać organizację, zadania i zasady funkcjonowania szkoły, w tym:
  - a. przepisy związane z funkcjonowaniem szkoły,

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
www.przyszlynauczyciel.wspt.pl

- b. sposób prowadzenia dokumentacji obowiązującej w szkole,
  - c. przepisy dotyczące zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków nauki i pracy;
- 2) uczestniczyć jako obserwator w zajęciach prowadzonych przez opiekuna stażu lub innych nauczycieli, w wymiarze co najmniej jednej godziny zajęć w miesiącu, oraz omawiać z prowadzącym obserwowane zajęcia;
  - 3) prowadzić zajęcia z uczniami, w obecności opiekuna stażu lub dyrektora szkoły, w wymiarze co najmniej jednej godziny zajęć w miesiącu, oraz omawiać je z osobą, w obecności której zajęcia zostały przeprowadzone;
  - 4) uczestniczyć w wewnątrzszkolnych formach doskonalenia zawodowego nauczycieli.

Wymagania niezbędne do uzyskania stopnia nauczyciela kontraktowego obejmują:

- 1) znajomość organizacji, zadań i zasad funkcjonowania szkoły, w której nauczyciel odbywał staż;
- 2) umiejętność prowadzenia zajęć w sposób zapewniający właściwą realizację statutowych zadań szkoły, w której nauczyciel odbywał staż;
- 3) znajomość środowiska uczniów, ich problemów oraz umiejętność współpracy ze środowiskiem uczniów;
- 4) umiejętność omawiania prowadzonych i obserwowanych zajęć.

Po uzyskaniu pozytywnej oceny i spełnieniu wyżej wymienionych warunków, nauczyciel składa w tym samym roku wniosek o podjęcie postępowania kwalifikacyjnego, aby zostać nauczycielem kontraktowym. Komisję kwalifikacyjną dla nauczycieli ubiegających się o awans na stopień nauczyciela kontraktowego powołuje dyrektor szkoły.

W skład komisji wchodzi:

- 1) dyrektor (wicedyrektor), jako jej przewodniczący;
- 2) przewodniczący zespołu przedmiotowego (wychowawczego), a jeżeli zespół taki nie został w tej szkole powołany - nauczyciel mianowany lub dyplomowany zatrudniony w szkole, a w przypadku przedszkola, szkoły lub placówki, w których nie są zatrudnieni nauczyciele mianowani lub dyplomowani - nauczyciel kontraktowy;
- 3) opiekun stażu.

Komisja kwalifikacyjna przeprowadza rozmowę kwalifikacyjną, podczas której nauczyciel stażysta ubiegający się o awans na stopień nauczyciela kontraktowego przedstawia sprawozdanie z realizacji planu rozwoju zawodowego oraz odpowiada na pytania członków komisji dotyczące poszczególnych wymagań. Uzyskawszy pozytywną opinię komisji, otrzymuje od dyrektora szkoły tytuł nauczyciela kontraktowego.

1.2. Nauczyciel kontraktowy

Po upływie dwóch lat od momentu uzyskania stopnia nauczyciela kontraktowego, nauczyciel może rozpocząć procedurę ubiegania się o awans na kolejny stopień. W tym celu musi złożyć do dyrektora szkoły odpowiedni wniosek. Nauczyciel rozpoczyna staż z początkiem roku szkolnego, nie później jednak niż w ciągu 14 dni od dnia rozpoczęcia zajęć, na swój wniosek skierowany do dyrektora szkoły. W przypadku nawiązania stosunku pracy po 15 września nauczyciel nie rozpoczyna stażu do końca tego roku szkolnego. Staż trwa 2 lata i 9 miesięcy. W okresie stażu nauczyciel realizuje własny plan rozwoju zawodowego zatwierdzony przez dyrektora szkoły, uwzględniający określone prawem wymagania. Po zakończeniu stażu nauczyciel składa dyrektorowi szkoły sprawozdanie z realizacji tego planu.

Nauczycielowi kontraktowemu odbywającemu staż, dyrektor szkoły przydziela spośród nauczycieli mianowanych lub dyplomowanych opiekuna, z zastrzeżeniem że:

- 1) w przedszkolach, szkołach i placówkach opiekunem nauczyciela kontraktowego może być również nauczyciel zajmujący stanowisko kierownicze;
- 2) w rodzinnej placówce opiekuńczo-wychowawczej opiekunem nauczyciela kontraktowego może być również nauczyciel mianowany lub dyplomowany zatrudniony w publicznym ośrodku adopcyjno-opiekuńczym, wskazany przez organ nadzoru w porozumieniu z organem prowadzącym.

Zadaniem opiekuna stażu jest udzielanie nauczycielowi pomocy, w szczególności w przygotowaniu i realizacji w okresie stażu planu rozwoju zawodowego nauczyciela, oraz opracowanie projektu oceny dorobku zawodowego nauczyciela za okres stażu. Opiekun stażu przedstawia dyrektorowi szkoły projekt oceny dorobku zawodowego nauczyciela za okres stażu w terminie 14 dni od dnia zakończenia stażu przez nauczyciela. Ocenę dorobku zawodowego nauczyciela za okres stażu ustala, w terminie nie dłuższym niż 21 dni od dnia

złożenia sprawozdania, z uwzględnieniem stopnia realizacji planu rozwoju zawodowego nauczyciela, dyrektor szkoły - po zapoznaniu się z projektem oceny opracowanym przez opiekuna stażu i po zasięgnięciu opinii rady rodziców. Rada rodziców powinna przedstawić swoją opinię w terminie 14 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o dokonywanej ocenie dorobku zawodowego nauczyciela. Nieprzedstawienie opinii rady rodziców nie wstrzymuje postępowania w sprawie uzyskania awansu zawodowego nauczyciela.

Nauczyciel kontraktowy ubiegający się o awans na stopień nauczyciela mianowanego w okresie odbywania stażu powinien w szczególności:

- 1) uczestniczyć w pracach organów szkoły związanych z realizacją zadań dydaktycznych, wychowawczych, opiekuńczych lub innych wynikających ze statutu szkoły oraz potrzeb szkoły i środowiska lokalnego,
- 2) pogłębiać wiedzę i umiejętności zawodowe, samodzielnie lub przez udział w różnych formach kształcenia ustawicznego,
- 3) poznawać przepisy dotyczące systemu oświaty, a w przypadku nauczycieli, o których mowa w art. 1 ust. 1 pkt 2 i ust. 1a Karty Nauczyciela - przepisy dotyczące pomocy społecznej lub postępowania w sprawach nieletnich, w zakresie funkcjonowania szkoły - z uwzględnieniem specyfiki typu i rodzaju szkoły, w której odbywa staż.

Wymagania niezbędne do uzyskania stopnia nauczyciela mianowanego obejmują:

- 1) umiejętność organizacji i doskonalenia warsztatu pracy, dokonywania ewaluacji własnych działań, a także oceniania ich skuteczności i dokonywania zmian w tych działaniach; w przypadku nauczycieli, o których mowa w art. 1 ust. 1a Karty Nauczyciela;
- 2) umiejętność samodzielnego opracowania indywidualnych planów pracy z dzieckiem i prowadzenia karty pobytu dziecka oraz aktywnego działania w zespole do spraw okresowej oceny sytuacji wychowanków;
- 3) umiejętność uwzględniania w pracy potrzeb rozwojowych uczniów, problematyki środowiska lokalnego oraz współczesnych problemów społecznych i cywilizacyjnych;
- 4) umiejętność wykorzystywania w pracy technologii informacyjnej i komunikacyjnej;
- 5) umiejętność zastosowania wiedzy z zakresu psychologii, pedagogiki i dydaktyki oraz ogólnych zagadnień z zakresu oświaty, pomocy społecznej lub postępowania

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
www.przyszlynauczyciel.wspt.pl

w sprawach nieletnich w rozwiązywaniu problemów związanych z zakresem realizowanych przez nauczyciela zadań;

- 6) umiejętność posługiwania się przepisami dotyczącymi systemu oświaty, pomocy społecznej lub postępowania w sprawach nieletnich, w zakresie funkcjonowania szkoły, w której nauczyciel odbywał staż.

Po spełnieniu wszystkich warunków i złożeniu odpowiednich dokumentów, nauczyciel może złożyć wniosek do organu prowadzącego szkołę o rozpoczęcie postępowania egzaminacyjnego. Komisję egzaminacyjną dla nauczycieli ubiegających się o awans na stopień nauczyciela mianowanego powołuje organ prowadzący szkołę.

W skład komisji wchodzi:

- 1) przedstawiciel organu prowadzącego szkołę, jako jej przewodniczący;
- 2) przedstawiciel organu sprawującego nadzór pedagogiczny;
- 3) dyrektor szkoły;
- 4) dwaj eksperci z listy ekspertów ustalonej przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

Komisja egzaminacyjna przeprowadza egzamin, w czasie którego nauczyciel kontraktowy ubiegający się o awans na stopień nauczyciela mianowanego:

- 1) dokonuje prezentacji dorobku zawodowego;
- 2) odpowiada na pytania członków komisji dotyczące wymagań określonych rozporządzeniem (wymienionych wyżej).

Jeżeli nauczyciel kontraktowy uzyska pozytywną ocenę komisji egzaminacyjnej, organ prowadzący szkołę awansuje go na stopień nauczyciela mianowanego.

1.3. Nauczyciel mianowany

Co najmniej rok po otrzymaniu stopnia nauczyciela mianowanego, nauczyciel może rozpocząć starania o uzyskanie tytułu nauczyciela dyplomowanego. Podejmuje czynności formalne podobnie, jak czynił to nauczyciel kontraktowy. Składa wniosek do dyrektora szkoły i z początkiem nowego roku szkolnego rozpoczyna trwający 2 lata i 9 miesięcy staż. Nauczyciel

mianowany z tytułem doktora lub wyższym odbywa staż długości 9 miesięcy. Jeżeli dyrektor szkoły chce zostać nauczycielem dyplomowanym, może złożyć odpowiedni wniosek po 4 latach od momentu otrzymania stopnia nauczyciela mianowanego. W przypadku, gdy dyrektor posiada tytuł doktora, może się ubiegać o awans na nauczyciela dyplomowanego po upływie 3 lat od nadania mu stopnia nauczyciela mianowanego, jeśli pracuje na stanowisku dyrektora, co najmniej 3 lata (w tym 2 lata jako doktor) oraz może się pochwalić wyróżniającą oceną pracy.

Nauczyciel mianowany ubiegający się o awans na stopień nauczyciela dyplomowanego w okresie odbywania stażu powinien w szczególności:

- 1) podejmować działania mające na celu doskonalenie warsztatu i metod pracy, w tym doskonalenie umiejętności stosowania technologii informacyjnej i komunikacyjnej,
- 2) realizować zadania służące podniesieniu jakości pracy szkoły,
- 3) pogłębiać wiedzę i umiejętności służące własnemu rozwojowi oraz podniesieniu jakości pracy szkoły, samodzielnie lub przez udział w różnych formach kształcenia ustawicznego - z uwzględnieniem specyfiki typu i rodzaju szkoły, w której odbywa staż.

Wymagania niezbędne do uzyskania stopnia nauczyciela dyplomowanego obejmują:

- 1) uzyskanie pozytywnych efektów w pracy dydaktycznej, wychowawczej lub opiekuńczej na skutek wdrożenia działań mających na celu doskonalenie pracy własnej i podniesienie jakości pracy szkoły, a w przypadku nauczycieli, o których mowa w art. 9e ust. 1-3 Karty Nauczyciela - uzyskanie pozytywnych efektów w zakresie realizacji zadań odpowiednio na rzecz oświaty, pomocy społecznej lub postępowania w sprawach nieletnich, w związku z zajmowanym stanowiskiem lub pełnioną funkcją;
- 2) wykorzystywanie w pracy technologii informacyjnej i komunikacyjnej;
- 3) umiejętność dzielenia się wiedzą i doświadczeniem z innymi nauczycielami, w tym przez prowadzenie otwartych zajęć, w szczególności dla nauczycieli stażystów i nauczycieli kontraktowych, prowadzenie zajęć dla nauczycieli w ramach wewnątrzszkolnego doskonalenia zawodowego lub innych zajęć;
- 4) realizację co najmniej trzech z następujących zadań:
  - a) opracowanie i wdrożenie programu działań edukacyjnych, wychowawczych, opiekuńczych lub innych związanych odpowiednio z oświatą, pomocą społeczną lub postępowaniem w sprawach nieletnich,

- b) wykonywanie zadań doradcy metodycznego, egzaminatora okręgowej komisji egzaminacyjnej, eksperta komisji kwalifikacyjnej lub egzaminacyjnej dla nauczycieli ubiegających się o awans zawodowy, rzeczoznawcy do spraw programów nauczania, programów wychowania przedszkolnego, podręczników lub środków dydaktycznych, a w przypadku nauczycieli szkół artystycznych - także konsultanta współpracującego z Centrum Edukacji Artystycznej,
  - c) poszerzenie zakresu działań szkoły, w szczególności dotyczących zadań dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych,
  - d) uzyskanie umiejętności posługiwania się językiem obcym na poziomie zaawansowanym, a w przypadku nauczycieli języków obcych - uzyskanie umiejętności posługiwania się drugim językiem obcym na poziomie zaawansowanym,
  - e) wykonywanie zadań na rzecz oświaty, pomocy społecznej lub postępowania w sprawach nieletnich we współpracy z innymi osobami, instytucjami samorządowymi lub innymi podmiotami,
  - f) uzyskanie innych znaczących osiągnięć w pracy zawodowej;
- 5) umiejętność rozpoznawania i rozwiązywania problemów edukacyjnych, wychowawczych lub innych, z uwzględnieniem specyfiki typu i rodzaju szkoły, w której nauczyciel jest zatrudniony.

Nauczyciel realizuje plan rozwoju zawodowego, z którego sprawozdanie jest oceniane przez dyrektora szkoły w terminie nie dłuższym niż 21 dni od dnia złożenia sprawozdania, po zasięgnięciu opinii rady rodziców. Najpóźniej w 3 lata po uzyskaniu pozytywnej oceny, nauczyciel musi złożyć wniosek o rozpoczęcie postępowania kwalifikacyjnego, aby uzyskać wyższy stopień awansu zawodowego. Jeżeli tego nie uczyni, musi odbywać staż powtórnie.

Komisję kwalifikacyjną dla nauczycieli ubiegających się o awans na stopień nauczyciela dyplomowanego powołuje organ sprawujący nadzór pedagogiczny.

W skład komisji wchodzi:

- 1) przedstawiciel organu sprawującego nadzór pedagogiczny, jako jej przewodniczący, a w przypadku nauczyciela, o którym mowa w art. 9e ust. 1 - także przedstawiciel organu prowadzącego szkołę;
- 2) dyrektor szkoły, z wyjątkiem przypadku gdy o awans ubiega się dyrektor szkoły;

3) trzech eksperci z listy ekspertów ustalonej przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

Komisja kwalifikacyjna analizuje dorobek zawodowy nauczyciela mianowanego ubiegającego się o awans na stopień nauczyciela dyplomowanego na podstawie przedłożonej przez nauczyciela dokumentacji oraz przeprowadzonej rozmowy, podczas której nauczyciel odpowiada na pytania członków komisji dotyczące wpływu działań i zadań zrealizowanych przez nauczyciela w okresie stażu na podniesienie jakości pracy szkoły, w której nauczyciel odbywał staż. W przypadku pozytywnego wyniku postępowania kwalifikacyjnego, nauczyciel mianowany uzyskuje stopień nauczyciela dyplomowanego.

1.4. Nauczyciel dyplomowany

Nauczycielowi dyplomowanemu, posiadającemu co najmniej 20-letni okres pracy w zawodzie nauczyciela, w tym co najmniej 10-letni okres pracy jako nauczyciel dyplomowany, oraz znaczący i uznany dorobek zawodowy, na wniosek Kapituły do Spraw Profesorów Oświaty może być nadany przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania tytuł honorowy profesora oświaty. Wnioski do Kapituły o nadanie tytułu honorowego profesora oświaty składa organ sprawujący nadzór pedagogiczny.

1.5. Informacje dodatkowe

Należy pamiętać również o istotnych zapisach w prawie oświatowym, dotyczących postępowania w sprawie awansu zawodowego na każdym poziomie:

- 1) Ocena dorobku zawodowego nauczyciela może być pozytywna lub negatywna. Ocena sporządzana jest na piśmie i zawiera uzasadnienie oraz pouczenie o możliwości wniesienia odwołania.
- 2) Od oceny dorobku zawodowego nauczycielowi służy odwołanie do organu sprawującego nadzór pedagogiczny w terminie 14 dni od dnia jej otrzymania. Organ sprawujący nadzór pedagogiczny rozpatruje odwołanie w terminie 21 dni. Ocena dorobku zawodowego nauczyciela ustalona przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny jest ostateczna.

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
www.przyszlynauczyciel.wspt.pl

- 3) W przypadku gdy ostateczna ocena dorobku zawodowego nauczyciela jest negatywna, ponowna ocena dorobku może być dokonana po odbyciu, na wniosek nauczyciela i za zgodą dyrektora szkoły, jednego dodatkowego stażu w wymiarze 9 miesięcy.

Dokumentacja załączona do wniosku o podjęcie postępowania kwalifikacyjnego lub egzaminacyjnego, z zastrzeżeniem ust. 2, obejmuje:

- 1) dokumenty potwierdzające posiadane kwalifikacje zawodowe, a w przypadku nauczyciela kontraktowego lub nauczyciela mianowanego także akt nadania stopnia awansu zawodowego - poświadczony kopie;
- 2) zaświadczenie dyrektora szkoły zawierające informacje o:
  - a) wymiarze zatrudnienia nauczyciela oraz nauczonym przez niego przedmiocie lub rodzaju prowadzonych zajęć w dniu wydania zaświadczenia oraz w okresie odbywania stażu; w przypadku nauczyciela, który w okresie odbywania stażu zmienił miejsce zatrudnienia, oraz nauczyciela zatrudnionego w kilku szkołach, w każdej w wymiarze niższym niż połowa obowiązkowego wymiaru zajęć, łącznie w wymiarze co najmniej połowy obowiązkowego wymiaru zajęć, należy załączyć zaświadczenia ze wszystkich szkół, w których nauczyciel był zatrudniony w okresie stażu,
  - b) dacie zatwierdzenia planu rozwoju zawodowego nauczyciela,
  - c) dacie złożenia przez nauczyciela sprawozdania z realizacji planu rozwoju zawodowego,
  - d) uzyskanej przez nauczyciela ocenie dorobku zawodowego za okres stażu oraz dacie jej dokonania, a w przypadku nauczyciela, który w okresie odbywania stażu zmienił miejsce zatrudnienia - także o ocenie dorobku zawodowego za okres stażu odbytego w poprzednim miejscu zatrudnienia;
- 3) w przypadku nauczyciela mianowanego:
  - a) opis i analizę realizacji wymagań określonych w § 8 ust. 2 rozporządzenia, w szczególności ze wskazaniem uzyskanych efektów,
  - b) dyplom lub świadectwo potwierdzające zaawansowaną znajomość języka obcego w rozumieniu przepisów w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
www.przyszlynauczyciel.wspt.pl

kształcenia nauczycieli - jeżeli nauczyciel realizował zadanie, o którym mowa w § 8 ust. 2 pkt 4 lit. D rozporządzenia - poświadczoną kopię.

Dokumentacja składana przez nauczycieli, o których mowa w art. 9e ust. 1-3 Karty Nauczyciela, załączona do wniosku o podjęcie postępowania kwalifikacyjnego lub egzaminacyjnego, obejmuje:

- 1) dokumenty potwierdzające posiadane kwalifikacje zawodowe, a w przypadku nauczyciela kontraktowego lub nauczyciela mianowanego także akt nadania stopnia awansu zawodowego - poświadczone kopie;
- 2) zaświadczenie pracodawcy o spełnieniu wymagań dotyczących okresów pracy, urlopowania lub zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy, wymaganych do złożenia wniosku, jeżeli okresów tych nie można udokumentować na podstawie świadectw pracy;
- 3) w przypadku nauczyciela mianowanego - dokumentację, o której mowa w ust. 1 pkt 3;
- 4) w przypadku nauczyciela, któremu powierzono stanowisko dyrektora szkoły - sprawozdanie z ostatnich 3 lat pracy obejmujące w szczególności charakterystykę i rozwój kierowanej przez niego szkoły w tym okresie, z uwzględnieniem efektów kształcenia i wychowania, a także wyróżniającą ocenę pracy uzyskaną w okresie zajmowania stanowiska dyrektora szkoły, z zastrzeżeniem pkt 7;
- 5) w przypadku nauczyciela, o którym mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1 Karty Nauczyciela - sprawozdanie z ostatnich 3 lat pracy zawierające informację o sposobie realizacji zadań związanych z zajmowanym stanowiskiem, z zastrzeżeniem pkt 7;
- 6) w przypadku nauczyciela, o którym mowa w art. 1 ust. 2 pkt 3 Karty Nauczyciela - sprawozdanie z realizacji, w okresie ostatnich 3 lat, zadań odpowiednio na rzecz oświaty, pomocy społecznej lub postępowania w sprawach nieletnich - potwierdzone przez właściwy organ organizacji związkowej, w której nauczyciel pełni funkcję z wyboru, z zastrzeżeniem pkt 7;
- 7) w przypadku nauczyciela, o którym mowa w art. 9e ust. 5 Karty Nauczyciela - odpowiednio dokumenty, o których mowa w pkt 4-6, a także:
  - a. zaświadczenie dyrektora szkoły o wymiarze zatrudnienia nauczyciela oraz nauczonym przez niego przedmiocie lub rodzaju prowadzonych zajęć w okresie odbywania stażu; w przypadku nauczyciela, który w okresie odbywania stażu zmienił miejsce zatrudnienia, oraz nauczyciela zatrudnionego w kilku szkołach, w każdej w wymiarze

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

www.przyszlynauczyciel.wspt.pl

- niższym niż połowa obowiązkowego wymiaru zajęć, łącznie w wymiarze co najmniej połowy obowiązkowego wymiaru zajęć, należy załączyć zaświadczenia ze wszystkich szkół, w których nauczyciel był zatrudniony w okresie stażu,
- b. zatwierdzony plan rozwoju zawodowego nauczyciela oraz sprawozdanie z jego realizacji.

Komisja kwalifikacyjna i komisja egzaminacyjna:

1. Podejmują rozstrzygnięcia w obecności co najmniej 2/3 składu swoich członków.
2. Każdy z członków komisji ocenia spełnianie przez nauczyciela wymagań niezbędnych do uzyskania stopnia awansu zawodowego, w punktach według skali od 0 do 10.
3. Na podstawie liczby punktów przyznanych przez poszczególnych członków komisji oblicza się średnią arytmetyczną punktów, z tym że jeżeli liczba członków komisji jest większa niż 3, odrzuca się jedną najwyższą i jedną najniższą ocenę punktową.
4. Nauczyciel uzyskał odpowiednio akceptację komisji kwalifikacyjnej lub zdał egzamin przed komisją egzaminacyjną, jeżeli obliczona średnia arytmetyczna punktów wynosi co najmniej 7.

W skład komisji egzaminacyjnej i kwalifikacyjnych, na wniosek nauczyciela wchodzi przedstawiciel wskazanego we wniosku związku zawodowego, natomiast w charakterze obserwatora może uczestniczyć przedstawiciel organu prowadzącego szkołę i organu sprawującego nadzór pedagogiczny, o ile nie wchodzi w skład komisji.

2. PREZENTACJA DOROBKU ZAWODOWEGO

„Mowa należy do najpotężniejszych i najsubtelniejszych narzędzi, jakimi posługuje się człowiek, by rzucić pomost pomiędzy sobą a innymi ludźmi.”

W. Łubnicki

Umiejętność zaprezentowania swojego dorobku zawodowego i dokonanie samooceny swoich działań w szkole to wymagania stawiane nauczycielom w systemie awansu zawodowego. Nauczyciel rozpoczynający pracę prezentuje publicznie to, co nazywamy warsztatem pracy i kunsztem pedagogicznym. Nauczyciel stażysta, po roku pracy edukacyjnej w szkole, staje przed członkami komisji kwalifikacyjnej podczas przedstawiania sprawozdania z realizacji swego planu rozwoju zawodowego. Nauczyciel kontraktowy, przed członkami komisji egzaminacyjnej prezentuje własny dorobek zawodowy a nauczyciel mianowany podczas rozmowy odpowiada na pytania członków komisji kwalifikacyjnej dotyczące wpływu działań i zadań zrealizowanych przez niego w okresie stażu na podniesienie jakości pracy szkoły.

Przeprowadzone wystąpienie publiczne czy prezentacja dorobku zawodowego nie jest tylko kwestią talentu, ale także umiejętnością: przedstawienia najważniejszych działań; dokonania samooceny; odniesienia się do dalszego rozwoju zawodowego; chęć kontynuacji zadań, które przyczyniły się w szczególny sposób do rozwoju zawodowego; umiejętność składnej wypowiedzi bez zbędnych szczegółów tj. wypowiedzi ciekawej i nieprzedłużającej się w czasie.

2.1. Sztuka prezentacji

Prezentacja to sztuka przedstawienia siebie jako osoby wartościowej, otwartej na zmiany, komunikatywnej i świadomej efektów systematycznej pracy nad sobą i własnego rozwoju. Przedstawienie samego siebie wymaga od nas przekonania słuchacza o naszej wartości i umiejętnościach. W kontaktach międzyludzkich ważnym elementem przekazywania i porozumiewania się jest także mowa niewerbalna, wyrażana poprzez postawę ciała, gestykulację oraz mimikę.

2.1.1. Jak przygotować się do prezentacji

Nauczyciel starający się o awans zawodowy powinien umieć zaprezentować to, co potocznie nazywane jest jego dorobkiem zawodowym. Na początku odpowiadamy sobie więc na pytanie co jest naszą mocną stroną i jak te zalety i pozytywne cechy wykorzystać podczas wystąpienia, następnie przyjmujemy taką postawę, aby komunikowała pozytywne znaki i nie kłóciła się z treścią wypowiedzianych przez nas słów. Przygotowanie dobrej prezentacji działań zgodnych z wymogami zapisanymi w aktach prawnych na określony stopień awansu zawodowego wymaga od nauczyciela:

- gromadzenia materiałów wskazujących na jego osiągnięcia w zakresie różnych działań dydaktycznych, opiekuńczych, a także dokładnego zapoznania się z wymaganiami prawnymi na określony stopień awansu zawodowego;
- przygotowanie planu prezentacji ww. działań;
- zredagowania na piśmie tekstu wystąpienia oraz przygotowanie materiałów do wizualizacji tekstu lub opracowanie prezentacji multimedialnej;
- dokonania prezentacji, w trakcie której, można korzystać z przygotowanego na piśmie tekstu wspartego opracowanymi materiałami i narzędziami wizualizacji lub przygotowaną prezentacją multimedialną.

2.1.2. Plan prezentacji

Dobra prezentacja powstaje w wyniku starannego planowania. Musimy wiedzieć kim są słuchacze i dostosować formę i treść. Trzeba też wyznaczyć cel prezentacji, który powinien być jasny dla prezentera i jego słuchaczy. Po wyznaczeniu celu planujemy prezentację, pamiętając o ograniczeniach, na przykład czasu. Plan prezentacji możemy podzielić się na trzy części: wstęp, część właściwą, zakończenie.

Wstęp ma na celu pozyskanie uwagi członków komisji, zdobycie ich sympatii oraz zorientowanie ich, o czym będzie mowa, w tym skierowanie uwagi wszystkich słuchających na główny wątek wystąpienia.

Część właściwa powinna w sposób wyczerpujący i rzeczowy omówić wszystkie działania, uzupełnione niezbędną liczbą argumentów i poparte środkami wizualizacji.

Zakończenie to krótkie podsumowanie tego, co zostało powiedziane, z zaakcentowaniem działań, które członkowie komisji powinni zapamiętać długo po prezentacji. Prezentację najlepiej jest zakończyć podziękowaniem za uwagę.

2.1.3. Wiarygodność i wyrazistość wypowiedzi podczas prezentacji

Podczas prezentacji powinniśmy pamiętać, że mówimy do ludzi i dla ludzi, więc koniecznie należy zadbać o to, aby nas rozumieli. Używamy poprawnego języka, bez stosowania obcych zwrotów lub żargonu. Mówimy powoli i spokojnie, ciągle pracując nad głosem, tonacją i tempem wypowiedzi. Unikamy przechwalania się swoją wiedzą, jak również zbyt częstego korzystania z notatek

2.2. Wizualizacja prezentacji dorobku zawodowego nauczyciela

Użycie środków oddziałujących na zmysły odbiorcy bardziej wpływa na jego aktywność i zainteresowanie niż posługiwanie się tylko słowem mówionym.

Opracowując strategię prezentacji należy określić, które fragmenty wystąpienia zostaną zaakcentowane poprzez zastosowanie środków wizualizacji oraz jakie środki ułatwią ten przekaz i uczynią go bardziej zrozumiałym, przejrzystym. Skuteczność wystąpienia wzmacnia się znacznie dzięki przekazanym członkom komisji materiałom, które były prezentowane.

Ważnym elementem wizualizacji jest sam nauczyciel - jego wygląd, strój oraz postawa ciała. Niedbalstwo i nonszalancja co do wyglądu i stroju nie dodadzą punktów w ogólnej ocenie komisji. W trakcie prezentacji nie należy odwracać się plecami do słuchaczy, jeżeli o tym zapomnimy, będzie to nietaktem. Mówić należy do wszystkich i patrzeć na wszystkich.

Warto przemyśleć sobie jakie środki dydaktyczne pomogą osiągnąć cel prezentacji. Materiały dydaktyczne są ważnym źródłem do wytworzenia w umyśle słuchacza inteligencji wizualno-przestrzennej rozumianej jako zdolność do postrzegania informacji wzrokowych lub przestrzennych i ich transformowania oraz modyfikowania.

Przygotowując własną prezentację z zastosowaniem środków wizualizacji należy pamiętać, że zastosowanie komputera, rzutnika, plansz, foliogramów, itp., nie może zastąpić wypowiedzi, lecz ma ją wzbogacać, wspomagać, urozmaicać.

2.2.1. Prezentacja multimedialna

Prezentacja multimedialna jest bardzo pomocnym narzędziem, pozwalającym urozmaicić każde wystąpienie, dlatego powinna być efektywna, ciekawa, dobrze i rozsądnie przygotowana. Ponadto daje świadectwo naszych umiejętności w zakresie korzystania z technik multimedialnych. Bardzo pomocnym i najczęściej używanym programem do tworzenia prezentacji jest PowerPoint. Przygotowując prezentację multimedialną należy pamiętać, że stanowi ona element wspierający wystąpienie, a nie zastępujący je. Informacje zawarte na slajdach nie powinny powielać treści podawanej przez prowadzącego, a jedynie określać szkielet prezentacji, zawierać kluczowe wyrażenia. Wyjątkiem są sentencje, których postać jest bardzo precyzyjna i formalna, np. definicje. Dobrze przygotowana prezentacja multimedialna powinna być spójna z tokiem wypowiedzi, chronologiczna, poprawna merytorycznie, czcionka w każdym slajdzie powinna być taka sama, jednak rozmiar czcionki musi umożliwiać odczytywanie tekstu z każdego miejsca na sali. Aby tekst był czytelny, tło powinno być w jednolitym kolorze lub zawierać delikatne przejścia pomiędzy barwami.

Tworzone slajdy powinny być proste i łatwe do zapamiętania, na slajdzie nie powinno znajdować się więcej niż pięć – sześć linijek tekstu. Nie należy przesadzać z animacją, natomiast można wykorzystać film lub różne obrazy wskazujące na nasze działania, przy których możemy dopowiadać coś swoimi słowami. Dodatkowe efekty wizualne czy dźwiękowe powinny być stosowane w stopniu, który nie zakłóca głównego przekazu. Kiedy już zaczniemy swoje wystąpienie, bardzo ważne jest, aby zgrać je z tym, co wyświetla się na ekranie bądź rzutniku.

2.2.2. Techniczna strona wystąpienia

Badania dowodzą, że najbardziej skuteczną formą przekazu jest prezentacja audiowizualna, dlatego warto zadbać o techniczną stronę realizacji wystąpienia. Niezbędny staje się więc odpowiedni sprzęt prezentacyjny. Sprzęt prezentacyjny to np. komputer z oprogramowaniem i dostępem do Internetu; tablica interaktywna; rzutnik multimedialny; wizualizer itd. Pozwala on na łatwe i wysokiej jakości odbieranie wiadomości płynących do nas poprzez pismo, obrazy, dźwięk.

2.2.2.1. Tablica interaktywna

Na tablicy interaktywnej można pokazywać przygotowane wcześniej prezentacje multimedialne wykonane, np. w programie PowerPoint. Tablica daje możliwość nanoszenia na nią różnych elementów graficznych, dodatkowych objaśnień lub tworzenia notatek. Można wyświetlać na niej filmy i prezentować autorskie materiały dydaktyczne.

2.2.2.2. Wizualizer

Wizualizer podobnie jak tablice interaktywne wykorzystywany jest jako uzupełnienie systemu prezentacyjnego. Dzięki zastosowaniu wizualizera istnieje możliwość prezentacji autorskich materiałów przygotowanych podczas realizacji planu awansu na dany stopień sporządzonych na kartce papieru, foliogramie, slajdzie, fotografii, zdjęciu lub też dowolnego przedmiotu trójwymiarowego.

2.2.2.3. Projektory multimedialne

Projektory multimedialne stały się nieodzownym narzędziem prezentacyjnym. Projektor multimedialny współpracujący z komputerem, magnetowidem czy odtwarzaczem DVD, umożliwia wyświetlanie obrazu na dużym ekranie projekcyjnym lub na ścianie. Zaletą takiego obrazu jest jego wielkość i dobra jakość. Podczas projekcji nie towarzyszy mu migotanie.

2.3. Prezentacja dorobku zawodowego na nauczyciela mianowanego przed komisją egzaminacyjną

Nauczyciel kontraktowy ubiegający się o stopień nauczyciela mianowanego podczas prezentacji swojego dorobku zawodowego musi przekonać komisję egzaminacyjną, że wymagania wynikające z rozporządzenia są przez niego całkowicie spełnione w jak najlepszy sposób. Prezentację opieramy więc na konkretnych przykładach i krok po kroku zapoznajemy komisję z realizacją poszczególnych punktów.

Struktura wystąpienia powinna obejmować trzy części: wstęp, część właściwą, zakończenie.

- Celem wstępu powinno być pozyskanie uwagi członków komisji, zdobycie sympatii oraz zorientowanie ich, o czym będzie mowa i jaki jest deklarowany cel naszej prezentacji. Dobry wstęp może zdecydować o sukcesie. Rozpoczynając wystąpienie można posłużyć się cytatem, który może być myślą przewodnią prezentacji, np.:

*„Jakość w edukacji to konieczność projektowania zmian w szkole,
służących lepszemu spełnianiu oczekiwań klientów”*

(Stefan Wlazło).

Wstęp powinien łączyć się z głównym wątkiem wystąpienia.

- Część właściwa (zasadnicza) prezentacji to najlepszy moment na wszechstronne, rzeczowe i wyczerpujące wyłożenie tematu. W tej części należy ograniczyć się absolutnie do podania niezbędnej liczby argumentów. Z naszej prezentacji wynikać powinna istota koncepcji własnego rozwoju indywidualnego jak i również naszego rozwoju w kontekście potrzeb szkoły.
- Zakończenie powinno być krótkim podsumowaniem tego, co zostało powiedziane, z zaakcentowaniem rzeczy, które członkowie komisji powinni zapamiętać po zakończeniu prezentacji. Nie należy zapominać o podziękowaniu słuchaczom za uczestnictwo w prezentacji.

Sztuka przedstawienia siebie jako osoby wartościowej, komunikatywnej i świadomej efektów systematycznej pracy nad sobą i własnego rozwoju wiąże się z umiejętnością: przedstawienia swoich najważniejszych działań; dokonania samooceny; odniesienia się do dalszego rozwoju zawodowego i kontynuacji zadań, które przyczyniły się w szczególny sposób do rozwoju zawodowego.

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłości oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
www.przyszlynauczyciel.wspt.pl

BIBLIOGRAFIA:

1. Barański Cz.: *Nauczyciel twórczy innowator?*, "Nowa Szkoła" 1995 nr 4
2. Dudzikowa M.: *Autorytet nauczyciela w opinii uczniów*, Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze 1995 nr 8
3. Dylak S.: *Wizualizacja w kształceniu nauczycieli*, Wydawnictwo Naukowe UAM 1995
4. Król I.: *Nauczyciel i jego warsztat pracy*, Poznań 1997.
5. Kwiatkowska H.: *Edukacja nauczycieli. Konteksty. Kategorie. Praktyki*, IBE, W-wa 1997
6. Łasiński G.: *Sztuka prezentacji*, Wydawnictwo eMPi, Poznań 2000
7. Modrzejewska E.: *Jakiego nauczyciela chciałby zatrudnić w swojej szkole?* "Nowa Szkoła" 1995 nr 8
8. Prokopiuk W. (red.): *Rozwój nauczyciela w okresie transformacji*, Białystok 1998
9. Siemak Tylikowska A., Kwiatkowska H., Kwiatkowski S.M (red.): *Edukacja nauczycielska w perspektywie wymagań zmieniającego się świata*, ŻAK, Warszawa 1998
10. Wiszniewski A.: *Jak przekonująco mówić i przemawiać*, Wydawnictwo „TEXT”, Warszawa 1999

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty”
projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

www.przyszlynauczyciel.wspt.pl

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

ISBN 978 83 931022 1 1